

Asia: VN/279/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomioita alueidenkäytön kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1-16, 37-40)

-

Huomioita kaavojen toteuttamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 17-24, 37-40)

-

Huomioita rakentamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 25-36, 37-40)

Opetushallitus esittää huomioita, jotka liittyvät ammattien sääntelyyn, ammattipätevyyden tunnustamiseen ja ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen rinnastamiseen.

Opetushallitus esittää huomionsa viranomaisena, joka vastaa ammattipätevyyden tunnustamisesta ja ulkomailla suoritettujen korkeakoulututkintojen ja -opintojen rinnastamisesta ja toimii kansallisena ammattipätevyysdirektiivin tukikeskuksena.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta säädetään laissa ammattipätevyyden tunnustamisesta (1384/2015). Laki perustuu EU-direktiiviin ammattipätevyyden tunnustamisesta (36/2005 EU).

Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (1385/2015, ns. ulkomaanopintolaki) mukaan Opetushallitus päättää ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen rinnastamisesta Suomessa suoritettaviin tutkintoihin tai opintosuorituksiin. Jos muussa laissa on ulkomaanopintolaista poikkeavia säännöksiä ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta kelpoisuudesta virkaan tai tehtävään, niitä sovelletaan ulkomaanopintolain asemesta.

Nykytila

Ammattipätevyyslain 3 §:n 1-kohdan mukaan säännellyllä ammatilla virkaa tai tehtävää, jonka aloittamisen tai harjoittamisen edellytyksenä on, että henkilö

täyttää lainsäädännössä asetetut ammattipätevyyttä koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset. Voimassa olevaa lainsäädäntöä on tulkittu niin, että kiinteistö- ja

rakennusalan ammatit eivät kiinteistöinsinööriä ja toimitusinsinööriä lukuun ottamatta ole Suomessa säänneltyjä.

Vaatimukset suunnittelijatehtäviin on voimassa olevassa lainsäädännössä määritelty siten, että säädöksiin perustuvana vaatimuksena on tietyn tasoinen

tutkinto. Osoittaakseen kelpoisuutensa esimerkiksi suunnittelijatehtäviin tai työnjohtotehtäviin, joihin on säädöspohjaisena kelpoisuusvaatimuksena

korkeakoulututkinto, ulkomailla tutkinnon suorittaneen pitää hakea Opetushallitukselta päätös tutkinnon rinnastamisesta tietyn tasoiseen Suomessa

suoritettavaan korkeakoulututkintoon. Opetushallitus tekee päätöksensä soveltaen ulkomaanopintolakia. Rakennusvalvontaviranomainen arvioi, onko tutkinto sisällöltään soveltuva. Rakennusvalvontaviranomainen myös arvioi ohjetasojen pätevyysvaatimusten täyttymisen. Osa Opetushallituksen kanssa

asioivista hakee päätöstä hakeakseen pätevyyttä FISE OY:ltä.

Kelpoisuuden osoittaminen suunnittelijan tehtäviin vaatii ulkomailla tutkinnon suorittaneilta monivaiheisen hallinnollisen menettelyn siitä huolimatta, että

ammatit eivät ole ammattipätevyysdirektiivissä ja -laissa tarkoitettulla tavalla säänneltyjä. Se, että ammatit eivät nykyisten vaatimusten perusteella ole

ammattipätevyysdirektiivissä ja -laissa tarkoitettulla tavalla säänneltyjä mutta niissä toimiminen vaatii kuitenkin päätöksen rinnastamisesta tietyn tasoiseen

Suomessa suoritettavaan korkeakoulututkintoon, on lisäksi arkkitehtien kohdalla johtanut tilanteisiin, joissa henkilö ei voi harjoittaa ammattiaan Suomessa, vaikka on päteväytynyt arkkitehdin ammattiin toisessa jäsenmaassa ammattipätevyysdirektiiviin sisältyvän koulutuksen vähimmäisvaatimusten

yhdenmukaistamiseen perustuvan tunnustamisjärjestelmän mukaisesti.

Opetushallituksen huomiot esitetyistä kelpoisuusvaatimuksista Opetushallituksen tulkinnan mukaan esitettyihin kelpoisuusvaatimukseen sisältyy

vaatimuksia, joiden perusteella ammatteja on tulkittava ammattipätevyysdirektiivissä tarkoitetulla tavalla säännellyiksi. Tällaisia ovat ainakin seuraavat:

- kaavoitusmittauksen valvoja (43 §)
- vaativa, erittäin vaativa ja poikkeuksellisen vaativa suunnittelutehtävä (244 §)
- vastaava työnjohtaja ja erityisalan työnjohtaja vaativaan, erittäin vaativaan ja poikkeuksellisen vaativaan työnjohtotehtävään (248 §)
- rakennustarkastaja (252 §)

Säätelytavat ovat vaihtelevia. Osa kelpoisuusvaatimuksista (esimerkiksi kaavoitusmittauksen valvoja) sisältää vaatimuksen tietyn nimisestä ja tietyn

sisältöisestä tutkinnosta, jolloin nimittäjä arvioi, onko henkilöllä tehtävän edellyttämä koulutus. Osaan (esimerkiksi mainitut suunnittelutehtävät)

puolestaan sisältyvät vaatimukset tietyn tasoisesta ja tietyllä alalla suoritetusta tutkinnosta sekä valtuutetun toimijan myöntämästä pätevyystodistuksesta,

jolloin vaatimusten täyttymistä arvioi toisaalta rakennusvalvontaviranomainen ja toisaalta ympäristöministeriön valtuuttama toimija. Toimijoiden välinen

tehtävänjako jää hallituksen esityksestä hieman epäselväksi. Olisi tarpeen varmistaa, että käsitteet kelpoisuus ja pätevyys on selvästi määritelty ja että niitä

käytetään johdonmukaisesti.

Uudessa kaavoitus- ja rakentamislaisissa tulee huomioida ammattipätevyyden tunnustaminen ja ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen rinnastaminen.

Laisissa tulee määritellä toimivaltainen viranomainen, joka vastaa ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta säännellyssä ammatissa

toimimista varten. Lakiin tulee myös lisätä säännökset siitä, miten ulkomaisen tutkinnon taso ja tarvittaessa ala ja sisältö arvioidaan tilanteissa, joissa

kelpoisuusvaatimukseen sisältyy vaatimus tietyn tasoisesta tai tietyllä alalla suoritetusta tutkinnosta, ja mikä taho arvioinnista vastaa.

Säätelyn sujuvuuden näkökulmasta Opetushallitus pitää epätarkoituksenmukaisena mallia, jossa ulkomailla tutkinnon suorittaneen tulisi

pätevyyden osoittamiseksi hakea sekä Opetushallituksen päätös ulkomailla suoritettua tutkinnon rinnastamisesta tietyn tasoiseen Suomessa suoritettavaan tutkintoon että ympäristöministeriön valtuuttaman tahon antama todistus pätevyydestä. Sillä, että kaikki kelpoisuuteen liittyvät hallinnolliset päätökset

tekee sama taho, voidaan varmistaa asiakkaalle nopea ja kustannuksiltaan kohtuullinen päätöksentekoprosessi ja siten nopea eteneminen koulutusta ja

pätevyyttä vastaaviin työtehtäviin Suomessa. Myös asiakkaiden oikeusturva varmistuu parhaiten, jos päätöksenteosta vastaa yksi taho. Saman tahon tulisi

vastata sen arvioinnista, vastaako ulkomainen koulutus tasoltaan ja mahdollisesti myös alaltaan tai sisällöltään kaavoitus- ja rakennuslain mukaan tiettyyn

tehtävään vaadittavaa koulutusta.

Opetushallitus esittää, että lain valmistelussa huomioidaan kansallinen periaate, jonka mukaan ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavasta viranomaisesta säädetään jokaista ammattia koskevassa erityislainsäädännössä ja toimivaltaiseksi viranomaiseksi määritetään kyseisen ammatin sääntelystä

vastaavan hallinnonalan viranomainen. Näin varmistetaan myös viranomaisen riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä ja laajemmin toimialasta.

Opetushallituksella ei ole toimivaltaisena viranomaisena toimimisen edellyttämää asiantuntemusta kiinteistö- ja rakennusalan ammattitoiminnan sisällöstä.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana käydyissä keskusteluissa on ollut esillä myös maakuntakaavaa koskeva vaihtoehtoinen malli.

Vaihtoehtoisen mallin oleellisin ero lakiehdotukseen olisi se, että maakuntakaavan oikeusvaikutuksia ei rajattaisi laissa vaan maakuntakaava olisi nykyiseen tapaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteinen. Vaihtoehtoinen malli olisi oikeusvaikutusten osalta pääosin nykyisen lain kaltainen, mutta malli ei kuitenkaan sisältäisi nykyisen lain mukaista maakuntakaavan toteuttamisen edistämisvelvoitetta.

Myös vaihtoehtoisessa mallissa maakuntakaavassa olisi esitettävä aluerakenteen, liikennejärjestelmän ja liikenneverkon sekä viherrakenteen kehittämisen periaatteet, ja lisäksi maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita. Vaihtoehtoisen mallin mukaan maakuntakaavassa esitettävistä asioista kuitenkin rajattaisiin laissa nimenomaisesti pois yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenne. Yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenteeseen kuuluvia asioita ei olisi siten mahdollista sisällyttää maakuntakaavaan vaan ne ratkaistaan kuntakaavoituksessa.

Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä myös vaihtoehtoisesta mallista.

-

Maksuvelvollisuuden alkamisen raja (kerrosneliömetriä

-

Kunnalle maksettavan maksun maksimimäärä tontin arvonnoususta (% arvonnoususta)

-

Erityisharkinta-alueen sijoittamisluvan lupaedellytyksissä ollaan palaamassa oikeusharkinnasta rakennuslain aikaiseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Miten lupaedellytykset pitäisi kirjoittaa, jotta:

- a. tuomioistuimen kannalta kunnan myöntämä lupa on mahdollista pitää voimassa eikä lupa mene valituksen johdosta nurin oikeudessa automaattisesti esimerkiksi siksi, että luvalla käsitellään vain yhden rakennuspaikan, eikä sitä ympäröivien alueiden tilanne?**
- b. kunnan kannalta on mahdollista evätä lupa esimerkiksi siksi, että kyseinen rakentamisen lievealue on suunniteltava kaavoituksellisesti kokonaisuutena?**

-

Miten päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta koskevan pykälän perustelut pitäisi kirjoittaa, jotta niistä kävisi kyllin selkeästi ilmi, että allianssimallin tai muiden yhteistoiminnallisten toteutusmuotojen käyttäminen on hankkeessa mahdollista?

-

Millaisia ja kuinka suuria taloudellisia vaikutuksia näette päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuun aiheuttavan kuluttajille?

-

Olennaisten teknisten vaatimusten vaatimustasoa ei ole lähtökohtaisesti muutettu kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön ottamatta luonnonvalon johtamista asuintilaan. Miten asumista ja majoitusta koskevia olennaisia teknisiä vaatimuksia pitäisi mielestänne muuttaa ottaen huomioon kalustettujen asuntojen vuokraus ja Airbnb-toiminta?

-

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

-

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausunto_VN_279_2018_OPH.pdf](#)

Montonen Maisa
Opetushallitus - Tutkintojen ja kieliosaamisen tunnustaminen